

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1110/2022
06.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Светислав Величковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Пенча Милић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1176/21 од 26.05.2021. године, у седници одржаној 06.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца и туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1176/21 од 26.05.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурдулици П 1363/2016 од 11.09.2017. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу на име дуга, по основу усменог уговора о зајму, плати 93.800,00 динара (који износ представља динарску противвредност 14.000 ДМ) са законском затезном каматом од 01.10.1998. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за износ од 375.200,00 динара (који износ представља динарску противвредност 56.000 ДМ) до укупно тражених 469.000,00 динара (који износ представља динарску противвредност 70.000 ДМ) са законском затезном каматом од 01.10.1998. године до исплате. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1176/21 од 26.05.2021. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда и одлучено тако што је делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и тужени обавезан да му на име дуга, по основу усменог уговора о зајму, исплати 35.790,42 евра са каматом од 18.01.2007. године као дана утужења, по стопи Европске централне банке на дан исплате до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до исплате са законском затезном каматом на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, све у динарској

противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, док је одбијен тужбени захтев за већи износ од досуђеног, до тажених 70.000ДМ у динарској противвредности на дан 01.10.1998. године у износу од 469.000,00 динара, све са законском затезном каматом од тог датума до исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије, тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, побијајући је у одбијајућем делу, а тужени због погрешне примене материјалног права, побијајући је у усвајајућем делу.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11... 18/20), који се примењује на основу члана 506. став 2. ЗПП, па је нашао да ревизије тужиоца и туженог нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновано се ревизијама тужиоца и туженог указује да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 1. у вези са чланом 8. ЗПП. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према чињеничном стању утврђеном након одржане расправе у смислу одредбе члана 383. став 4. ЗПП, парничне странке су ожењени рођеним сестрама. Тужилац је током 1998. године, у два наврата, туженом позајмио укупно 70.000 ДМ за куповину рибњака, о чему нису сачинили писани уговор. Како тужени овај дуг није вратио, 25.07.2006. године потписао је изјаву – споразум да ће дуг од 70.000 ДМ вратити тужиоцу и то тако што ће му до краја 2006. године платити 35.000 евра, до краја 2007. године, 2008. године и 2009. године по 10.000 евра за сваку годину, а уколико до краја 2006. године не врати дуг од 35.000 евра обавезао се да до краја 2007. године врати најмање 70.000 евра (по наплати од продатог рибњака). Овај споразум потписали су тужилац, тужени, њихове супруге и тужиочев син. Пресудом Основног суда у Врању К 2589/10 од 13.01.2012. годне, по оптужном предлогу туженог и његове супруге као оштећених, тужилац, његова супруга и син као окривљени, ослобођени су оптужбе да су 25.07.2006. године учинили кривично дело принуде из члана 135. став 2. КЗ и тиме натерали оштећеног да напише изјаву и сачини предметни споразум са тужиоцем. Пресудом Основног суда у Сурдулици П 3786/2010 од 29.02.2016. године (која је постала правноснажна 16.11.2016. године) утврђено је да је предметни споразум од 25.07.2006. године ништав као зеленашки уговор. Утврђено је да је током 1999. године тужени уз сагласност своје мајке, у циљу враћања дугованог износа, тужиоцу понудио на продају њену непокретност - кућу површине 68 м² са двориштем – плацем у ... (за коју је од ВВ добио понуду у висини од 56.000 ДМ), да му је тужилац предложио да је не продаје већ да је уступи њему, што је тужени учинио и предао тужиоцу кључеве од куће и увео га у posed. Тужилац се са породицом налази у државини наведене непокретности од 1999. године.

Између ГГ (мајке туженог) као продавца и ДД (супруге тужиоца) као купца, закључен је Уговор о купопродаји, који је оверен пред Основним судом у Сурдулици под Ов.бр. 29/02 од 16.01.2002. године, којим продавац преноси на купца право коришћења на кп.бр. .. КО ..., на којој се налази стара кућа од 68 м² за купопродајну цену од 20.000,00 динара. У току је поступак за раскид овог уговора по тужби ГГ. Оценом налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке, као и допуне налаза (у погледу конвертованог износа 70.000 ДМ у евре 01.01.2002 године и динарску противвредност овако конвертованог износа на дан вештачења), са припадајућом каматом на евре од 18.01.2007. године до дана вештачења, утврђена је вредност потраживања на 35.790,42 евра, као и на име камате 7.158 евра, која је изражена и у динарској противвредности на дан вештачења.

После расправе одржане пред другостепеним судом, у смислу члана 383. став 3. и 4. ЗПП ради правилног утврђивања чињеничног стања, на којој је поновљено извођење доказа читањем свих писмена у списима предмета, другостепени суд је закључио да је тужилац позајмио туженом 70.000 ДМ током 1998. године, оценивши да тужени у смислу правила о терету доказивања није доказао да је тужиоцу вратио дуговани износ, будући да се предаја куће, коју је учинила мајка туженог тужиочевој породици, не може сматрати делимичним намирењем дуга, јер о томе нема јасног споразума између самих парничних странака, у смислу одредбе члана 296. Закона о облигационим односима (ЗОО), као и да тужени није доказао да је тужиоцу на било који други начин вратио дуговани износ. Додатна аргументација другостепеног суда је да је мајка туженог са тужиачевом супругом 16.02.2002. године закључила купопродајни уговор у погледу предате непокретности – парцеле на којој се налази кућа, као и да је 4,5 година након тога тужени, без принуде, потписао изјаву да тужиоцу дугује 70.000 ДМ, те да је у току парница по тужби мајке туженог против супруге тужиоца за раскид наведеног купопродајног уговора. Стога је побијаном одлуком укинуо првостепену пресуду и одлучио као у изреци, делимично усвојиши тужбени захтев за износ од 35.790,42 евра са законском каматом, све у динарској противвредности.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 17. Закона о облигационим односима (ЗОО) прописано је да су стране у облигационом односу дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за њено испуњење, а чланови 557 — 566. истог закона прописују да је уговор о зајму такав уговор којим се једна страна, зајмодавац, обавезује да преда другој страни, зајмопримцу, одређену количину новца или којих других заменљивих ствари, док се зајмопримац обавезује да му врати, после одређеног времена, исту количину новца, односно ствари.

Одредбом члана 296. ЗОО, прописано је да обавезу може испунити не само дужник него и треће лице (став 1), поверилац је дужан примити испуњење од сваког лица ако има неки правни интерес да обавеза буде испуњена, чак и кад се дужник противи том испуњењу (став 2).

У конкретном случају, тужилац је током 1998. године позајмио туженом 70.000 ДМ за изградњу рибњака, по њиховом усменом договору, а рок за враћање позајмице

није стриктно уговорен, да је током 1999. године тужени, уз сагласност мајке, у циљу враћања дугованог износа, понудио на продају њену непокретност, кућу површине 68 м² са двориштем – плацем у ..., површине 233 м² и за исту добио понуду од купца ВВ од 56.000 ДМ, што је саопштио тужиоцу, који му предложио да исту не продаје већ да је њему преда, што је учињено предајом кључева и увођењем у посед и од 1999. године тужилац је са својом породицом у државини непокретности, након чега су мајка туженог као продавац и ванбрачна супруга тужиоца као купац, закључиле уговор о купопродаји наведене непокретности, који је оверен пред Основним судом у Сурдулици под Ов.бр. 29/02 од 16.01.2002. године. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда, правилан је закључак другостепеног суда да се предаја куће, коју је учинила мајка туженог тужиоцевој породици, а затим као продавац закључила уговор о купопродаји непокретности са супругом тужиоца, не може сматрати делимичним намирењем дуга, јер о томе нема споразума између тужиоца и туженог, будући да испуњење обавезе од стране трећег лица (у конкретном случају мајке туженог), мора бити учињено према повериоцу, овде тужиоцу, а не према трећем лицу, у смислу цитиране одредбе члана 296. ЗОО. Стога су неосновани наводи ревизије туженог да је тужилац у смислу одредбе члана 296. ЗОО, као поверилац примио испуњење дела обавезе туженог од трећег лица (мајке туженог) од 56.000 ДМ.

Према оцени Врховног суда, другостепени суд правилно сматра да су странке могле уговорити обавезу туженог, као дужника, да дуг врати у девизама у динарској противвредности, али да конверзија девизног потраживања у динаре пре тренутка испуњења обавезе није дозвољена. Такво уговарање није противно принудним прописима, јавном поретку, добрим пословним обичајима, нити правилима морала. Пошто је уговорена девизна обавеза, тужилац је могао да тражи исплату уговореног девизног дуга у динарској противвредности и само са каматом која припада на тај девизни дуг. Међутим, тужилац је извршио конверзију тражећи уместо дугованог девизног износа његову динарску противвредност са законском затезном каматом. Тако постављени тужбени захтев није основан, јер се у смислу члана 395. Закона о облигационим односима, обавеза која гласи на плаћање у некој страниој валути може испунити у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе. Конверзија девизног потраживања у динарско је правно допуштена само када је то уговором странака изричито прописано, што јасно произлази из члана 262. став 1. ЗОО. Валута обавезе прописана чланом 395. ЗОО подразумева да ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути или у злату, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавеза. То значи да тужилац има право да тражи само да му се исплати уговорени дуговани девизни износ у динарској противвредности важећем по курсу на дан исплате са припадајућом каматом.

Неосновано се у ревизији указује да је досуђењем девизног износа у динарској противвредности другостепени суд прекорачио тужбени захтев и одлучио у границама захтева који нису стављени у поступку. Управо супротно, тужбени захтев није прекорачен, јер утужени динарски износ представља противвредност досуђеног девизног износа. Захтев за наплату новчане обавезе који гласи на одређени износ новчаних јединица у домаћој валути садржи у себи и захтев за наплату новчаних јединица у страниој валути, па је другостепени суд, правилном применом наведених законских одредби, туженог обавезао да тужиоцу исплати 35.790,42 евра са каматом од 18.01.2007. године, будући да између странака није уговорен рок враћања позајмице, због чега тужиоцу, сходно чл. 324. ЗОО, иста припада од дана подношења тужбе

18.01.2007. године, када је он туженог позвао на испуњење обавезе, па до коначне исплате.

Неоновани су наводи ревизије тужиоца да је погрешно примењено материјално право у делу одлуке о камати. Наиме, почев од 01.01.2002. године, на основу Одлуке о условима и начину замене страних средстава плаћања за евро („Службени лист СРЈ“ бр. 71/2001), евро је средство плаћања у земаљама Европске монетарне уније, па се, сходно наведеној Одлуци, на евро плаћа камата по стопи коју прописује Европска централна банка у динарској противвредности по званичном курсу Народне банке Србије. То значи да је тужени дужан да на износ главног дуга исплати камату по стопи коју прописује Европска централна банка почев од 18.01.2007. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године, када је ступио на снагу Закон о затезној камати („Службени гласник РС“ бр. 119/12 од 17.12.2012. године), по стопи која је прописана одредбом члана 4. став 1. и члана 5. Закона о затезној камати, односно у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, која се обрачунава на износ главног дуга који гласи на евре, а исплаћује се у динарима. Стога је правилно другостепени суд одлучио као у изреци.

Врховни суд је ценио и остале наводе изјављене у ревизијама, којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Правилна је и одлука о трошковима донета правилном применом одредаба чланова 153. и 154. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да ови трошкови нису били нужни за вођење парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић